

AUTONOMNÍ DYSFUNKCE U PACIENTŮ S ROZTROUŠENOU SKLERÓZOU HODNOCENÁ POMOCÍ ČESKÉ VERZE DOTAZNÍKU COMPASS-31

Lisá Karolína¹, Šrotová Iva^{1,2}, Vlčková Eva^{1,2}, Kolčava Jan^{1,2}, Adamová Blanka^{1,2}

¹Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, Brno

²Neurologická klinika Fakultní nemocnice Brno

ÚVOD

Autonomní dysfunkce (AD) je u pacientů s roztroušenou sklerózou (RS) častá. Její prevalence se dle různých studií pohybuje v rozmezí 45-84 %. Nejčastěji se jedná o postižení kardiovaskulárního systému a také o sfinkterovou a sexuální dysfunkci. Přestože klinické projevy AD mají negativní vliv na funkční stav pacientů a přispívají k jejich celkové disabilitě, bývají často poddiagnostikovány¹.

Nejdostupnějším diagnostickým nástrojem ke zhodnocení AD jsou cílené dotazníky, například The Composite Autonomic Symptom Scale 31 (COMPASS-31)².

Cílem prezentované práce, vytvořené v rámci Studentské vědecké odborné činnosti, je posoudit četnost a charakteristiky AD u pacientů s RS ve srovnání se zdravými kontrolami (ZK) a zjistit vztah mezi AD a charakteristikami onemocnění RS (trvání onemocnění, rozšířená škála stavu postižení (Expanded Disability Status Scale, EDSS)).

SOUBOR PACIENTŮ

Průřezová studie zahrnuje

- 100 pacientů s RS (průměrný věk 43,3 ± 10,7 let; 70 % žen)
- 118 ZK (průměrný věk 40,3 ± 11,7let; 74 % žen)

Všichni pacienti byli klinicky vyšetřeni vč. hodnocení jejich funkční postižení pomocí škály EDSS.

Charakteristika souboru pacientů s RS

Medián doby trvání onemocnění	12 let (min.1, max.31)
Medián EDSS	4 (min.1, max. 6,5)
Medikace	Interferony (15 %), teriflunomid (7 %), glatiramer acetát (10 %), dimethyl fumarát (6 %), ponesimod (4 %), fingolimod (2 %), siponimod (2 %), cladribin (6 %), natalizumab (18 %), ocrelizumab (11 %), ofatumumab (5 %)

METODIKA

AD byla u všech pacientů s RS i ZK hodnocena pomocí české verze skóre Composite Autonomic Symptom Score-31 (COMPASS-31).

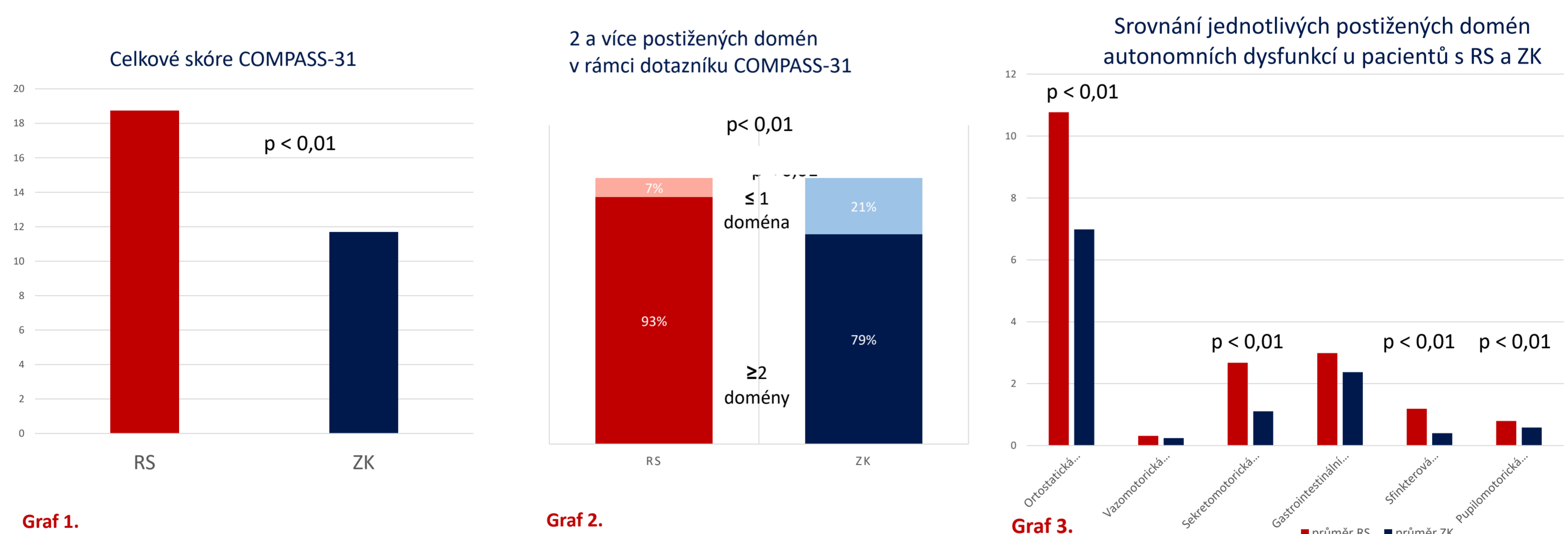
Jedná se o dotazník sledující 6 domén (ortostatickou, vazomotorickou, sekretomotorickou, gastrointestinální, sfinkterovou a pupilomotorickou dysfunkci).

Celkem obsahuje 31 cílených otázek, které pacient vyplňuje samostatně.

QR kód ke
stažení
dotazníku

VÝSLEDKY

Ve srovnání se ZK vykazovali pacienti s RS statisticky vysoce významně vyšší celkové skóre COMPASS-31 ($p < 0,001$) (graf.1) Změny ve ≥ 2 doménách dotazníku COMPASS-31 uvádělo více než 93 % zařazených pacientů s RS, mezi zdravými kontrolami byl tento podíl nižší ($p = 0,004$) (graf 2). Oproti ZK vykazovali pacienti s RS signifikantně vyšší dílčí skóre v následujících doménách: ortostatická intolerance ($p < 0,01$); sekretomotorická dysfunkce ($p < 0,01$); sfinkterová dysfunkce ($p < 0,01$); pupilomotorika ($p = 0,001$). Celkové COMPASS-31 skóre vykazovalo středně silnou pozitivní korelaci s celkovou hodnotou EDSS ($r = 0,47$). Středně silná pozitivní korelace byla prokázána také mezi doménami reflektujícími sfinkterovou dysfunkci v rámci EDSS a v dotazníku COMPASS-31 ($r = 0,48$). Naopak korelace mezi dobou trvání onemocnění a celkovým skóre COMPASS-31 nebyla prokázána ($r = 0,03$).

Hodnocení dotazníku pacienty a zdravými kontrolami (data uvedena jako průměr ± směrodatná odchylka)

Čas potřebný k vyplnění dotazníku	5,4 ± 1,5 minuty
Průměrné hodnocení náročnosti dotazníku (1 snadný - 5 extrémně náročný na vyplnění)	1,3 ± 0,5

ZÁVĚR

Prezentovaná studie potvrdila častý výskyt symptomů AD u pacientů s RS. Nejčastěji se jedná o ortostatickou intoleranci, sekretomotorickou, sfinkterovou a pupilomotorickou dysfunkci. Tíže AD pozitivně koreluje s funkčním postižením pacientů hodnoceným pomocí EDSS. Tímto závěrem podporuje výsledky předchozích studií.

¹Drulović J et al. Validation and cross-cultural adaptation of the COMPASS-31 in Croatian and Serbian patients with multiple sclerosis. Croat Med J. 2017 Oct;58(5):327-33. doi: 10.3325/cmj.2017.58. PMID: PMC5733381.

²Sletten DM et al. COMPASS 31: a refined and abbreviated Composite Autonomic Symptom Score. Mayo Clin Proc. 2012 Dec;87(12):1196-201. doi: 10.1016/j.mayocp.2012.10.013. PMID: 23218087; PMCID: PMC3541923.

³Foschi M et al. Frequency and characteristics of dysautonomic symptoms in multiple sclerosis: a cross-sectional double-center study with the validated Italian version of the Composite Autonomic Symptom Score-31. Neurol Sci. 2021 Apr;42(4):1395-1403. doi: 10.1007/s10072-020-04620-1. Epub 2020 Aug 10. PMID: 32776288; PMCID: PMC7955976.